

IN MEMORIAM

Ivona Ajanović-Malinar (Beograd, 10. travnja 1927. — Zagreb, 30. srpnja 2019.)

U Zagrebu je 30. srpnja 2019. u 93. godini preminula hrvatska muzikologinja i leksikografkinja Ivona Ajanović-Malinar.

Mnogi od nas muzikologa koji smo se od studija služili *Muzičkom enciklopedijom* Leksikografskog zavoda, relevantnim i vrsnim stručnim izdanjem, često smo ondje u potpisu natuknica nailazili na šifru *I. Ac.* Iza te se šifre krilo ime Ivone Ajanović (poslije je svojemu prezimenu dodala i prezime supruga Anđelka Malinara, kolege iz Leksikografskog zavoda, leksikografa i prevoditelja, znamenitoga poznavatelja opusa Miroslava Krleže, s kojim je blisko surađivao). To nam je ime postalo sinonimom za pouzdane i temeljite enciklopedijske članke i u glazbenim smo ga krugovima držali svojevrsnom leksikografskom legendom. A iza te legende krila se osoba izrazito snažna, odlučna i osebujna karaktera, puna životne energije i optimizma te odlične fizičke kondicije, stečene dugogodišnjim strastvenim planinarenjem.

U Leksikografskom zavodu Miroslav Krleža u redakciji *Hrvatskoga biografskoga leksikona*, u kojoj sam od 1998. na poziv Ivone Ajanović-Malinar honorarno surađivala, a slijedom njezine preporuke i nagovora godine 2000. se i zaposlila, postupno sam naslijedila i preuzela njezin urednički posao u struci Glazba. Tijekom 20 godina suradnje i poznanstva, koje se razvilo u poseban prijateljski odnos, spajao nas je istraživački zanos u radu na biografijama, toj specifičnoj leksikografskoj formi. Stoga je neobičan osjećaj ispisivati retke njezine biografije u povodu njezina trajnoga odlaska.

Ivona (Ivonne) Ajanović rođena je 10. travnja 1927. u Beogradu. Njezina se obitelj ubrzo preselila u Zagreb, gdje je Ivona polazila Treću žensku gimnaziju (maturirala je 1945. godine) i usporedno Hrvatski državni konzervatorij (danas Glazbena škola Vatroslava Lisinskog), glavni predmet glasovir u klasi Elvire Marsić. Na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji isprva je studirala glasovir u klasi Ive

Mačeka, a potom je upisala studij povijesti glazbe na Historijsko-teoretskom odjelu, na kojem je diplomirala 1955. pod mentorstvom Josipa Andreisa. U svojem diplomskom radu *Muzički časopis »Sv. Cecilija« i njegovo značenje u razvoju hrvatske muzičke historiografije* izložila je pregled i sadržaj časopisa tijekom svih dotadašnjih godišta te je istaknula njegovu ulogu i vrijednost ne samo u praćenju i prikazu crkvene glazbe u Hrvatskoj i u svijetu nego i u donošenju sve opsežnijih priloga koji se odnose na cjelokupni glazbeni život u nas.

Na poziv Josipa Andreisa 1955. godine započela je honorarno surađivati u prvom izdanju *Muzičke enciklopedije* u Leksikografskom zavodu FNRJ-a (danas Leksikografski zavod Miroslav Krleža). Za tu instituciju koja je od temeljnoga značenja za hrvatsku znanost i kulturu ostala je vezana ne samo cijeli svoj radni vijek – od zaposlenja 1956. do umirovljenja 1991. – nego i daljnjom honorarnom suradnjom sve do lipnja 2018. godine. Ta njezina kontinuirana djelatnost i strastvena posvećenost leksikografiji tijekom pune 63 godine opsegom i trajanjem jedinstvena je u nas, a njezina fascinantna privrženost Leksikografskom zavodu pretvorila ju je u svojevrsnu legendu te institucije. Sa sigurnošću možemo reći da je njezinim odlaskom završila i jedna era u povijesti Zavoda.

U Zavodu je, u formalnom smislu, tijekom zaposlenja prošla uobičajenu proceduru napredovanja prema tadašnjoj sistematizaciji radnih mjesta po stupnjevima (redakcijski referent, pomoćni redaktor, stručni suradnik, urednik, »urednik I«). U mnogobrojnim je izdanjima Zavoda (popis u *Prilogu*) surađivala kao autorica natuknica iz struke Glazba, a u više njih bila je ujedno i članica uredništva, odnosno urednica struke Glazba, što je, osim pisanja natuknica, podrazumijevalo izradu abecedarija te uređivanje natuknica drugih autora.

Cjelokupan leksikografski opus Ivone Ajanović-Malinar obuhvaća desetine tisuća redaka (prema leksikografskom standardu jedan redak ima 60 znakova s prazninama), odnosno tisuće većih ili manjih leksikografskih natuknica, a pravi razmjeri, kvaliteta i značenje toga opusa kao cjeline moći će se sagledati tek kad se donese detaljan popis svih njezinih natuknica (uključivo i opsegom manje, koje najčešće nisu potpisane), što bi bio sljedeći korak prema punoj valorizaciji njezina ukupnoga rada. Po prirodi leksikografskoga posla, taj je njezin rad bio samozatajan i djelomično anonimn. U razgovoru je često citirala svoje starije kolege koji su govorili kako se leksikografi mogu usporediti sa srednjovjekovnim redovnicima u skriptorijima, koji su za buduće naraštaje ostavili neizmjerljivo vrijedne izvore, dok su oni sami ostali anonimni.

Najopsežnije autorske prinose dala je osobito u dvama zavodskim izdanjima – *Muzičkoj enciklopediji* i *Hrvatskom biografskom leksikonu*. U *Muzičkoj enciklopediji* napisala je više stotina autorskih tekstova, posebice u drugom izdanju, od povijesnih pregleda stilova i glazbe pojedinih zemalja (veliki makropedijski članci *Belgijska muzika*, *Francuska muzika*, *Mađarska muzika*, *Nizozemska muzika*, *Klasika*, *Renesansa*, *Orguljska muzika*) do glazbenih instrumenata i oblika te biografskih

članaka. U *Hrvatskom biografskom leksikonu*, u kojem je najdulje surađivala, napisala je tristetinjak biografija skladatelja, glazbenih umjetnika i pisaca (*Bruno Bjelinski, Ivan Brkanović, Alfi Kabiljo, Berislav Klobučar, Ivana Lang, Fran Lhotka*) te posebice graditelja orgulja (obitelj *Heferer*). U duhu uredničke koncepcije toga izdanja, uz velika imena iz hrvatske glazbene povijesti, s posebnim interesom obrađivala je i one manje poznate ličnosti, nedovoljno obrađene ili pak neobrađene u stručnoj literaturi.

Autorski članci kojima je surađivala u ostalim zavodskim izdanjima uglavnom su se odnosili na teoriju i opću povijest glazbe, dok kao osobite valja izdvojiti članke *Umjetnost i more. More u glazbi* u *Pomorskoj enciklopediji* (sv. 8, 1989) i *Muzički film* u *Filmskoj enciklopediji* (sv. 2, 1990) te natuknice o himnama pojedinih država u *Atlasu Europe* (1997).

Ivona Ajanović-Malinar u stručnim je krugovima stekla ugled pouzdana, temeljita, istraživačkim i znanstvenim žarom motivirana pisca. Njezin je rad u mnogim aspektima bio pionirski jer se u većini izdanja u kojima je surađivala nije mogao osloniti na u nas postojeće uzore. U tom je smislu postavila temelje i uspostavila visoke leksikografske kriterije u glazbenoj struci, kojih se postojano pridržavala tijekom svojega dugogodišnjega rada. U tom je radu jednako impresivna količina napisanih i uređenih tekstova, kao i sveobuhvatnost tema kojima se bavila s područja hrvatske i svjetske povijesti glazbe, u rasponu od pregleda stilova, preko tekstova vezanih uz teoriju glazbe, do biografskih natuknica. Sve navedene odlike čine njezin cjelokupan leksikografski opus jedinstvenim u okvirima naše muzikologije te joj je stoga Hrvatsko muzikološko društvo dodijelilo Nagradu »Dragan Plamenac« za životno djelo za 2006. godinu.

Među radovima objavljenima izvan Leksikografskoga zavoda izdvajaju joj se članci *Bibliografija radova o Franji Kuhaču* (*Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u povodu 150. obljetnice rođenja Franje Ksavera Kuhača*, Zagreb, JAZU, 1984) i *Prinosi Josipa Andreisa hrvatskoj glazbenoj leksikografiji* (*Arti musices*, 40/2009, 1-2).

Bila je redovita članica Hrvatskoga muzikološkoga društva (od osnutka 1992), članica Hrvatskoga glazbenoga zavoda te Hrvatskoga planinarskoga društva Zagreb–Matica (od 2003. i voditeljica tamošnje Grupe »Goranin«).

»Njezina vedrina i ljubav za glazbom i planinarenjem ostat će nam u trajnom sjećanju«, riječi su kojima su je opisale pokćerka Smiljka Malinar i prijateljica Manja Prašek s obitelji, a kao takvu pamtit ćemo je i svi mi koji smo je poznavali.

PRILOG

Popis izdanja Leksikografskog zavoda u kojima je Ivona Ajanović-Malinar ostvarila prinose

Članica uredništva i suradnica – stručna glazbena izdanja

Muzička enciklopedija (1. izdanje, gl. ur. Josip Andreis), sv. 1-2, 1958-1963.

Muzička enciklopedija (2. izdanje, gl. ur. Krešimir Kovačević), sv. 1-3, 1971-1977.

Suradnica – stručno glazbeno izdanje

Leksikon jugoslavenske muzike (gl. ur. Krešimir Kovačević), sv. 1-2, 1984.

Članica uredništva, odnosno urednica struke Glazba i suradnica – opća i različita stručna izdanja

Enciklopedija Leksikografskog zavoda (2. izdanje), sv. 1-6, 1966-1969.

Leksikon JLZ, 1974.

Opća enciklopedija (3. izdanje), sv. 1-8, 1977-1982, dopunski sv. 1988.

Enciklopedija Jugoslavije (2. izdanje), sv. 1-6, 1980-1990.

Hrvatski biografski leksikon, sv. 1, 1983 (članica uredništva), sv. 2-5, 1989-2002 (urednica struke Glazba), sv. 6, 2005 (članica uredništva), sv. 7-8, 2009-2013. i sv. 9, u pripremi (članica Uredničkoga vijeća).

Filmska enciklopedija, sv. 1-2, 1986-1990.

Suradnica u struci Glazba – opća i različita stručna izdanja

Enciklopedija Jugoslavije, sv. 4-5, 1960-1962.

Enciklopedija Leksikografskog zavoda, sv. 7, 1964.

Pomorska enciklopedija (2. izd.), sv. 8, 1989.

Krležijana, sv. 1-2, 1993-1999.

Hrvatski opći leksikon, 1996.

Atlas Europe, 1997.

Hrvatska enciklopedija, sv. 1-5, 1999-2003, sv. 8, 2006.

Marijana PINTAR
Zagreb